

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2019

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2019. — 184 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бігунова Світозара Анатолівна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Катерина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 28.11.2019 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

технології. Зокрема: презентації, відео матеріали, фільми – це не лише зручні, а й досить ефективні засоби навчання іноземної мови. У методиці навчання іноземних мов активно досліджувалися навчальні можливості технічних засобів. Велика увага їм приділена в роботах К. Б. Карпова, А. С. Лур'є, М. В. Ляховицького та інших методистів. Доцільне застосування технічних засобів під час вивчення іноземних мов дозволяє заповнити відсутність природного іншомовного середовища, яке є необхідним для молодших школярів.

Висновки. Однак, використання різних видів наочності може мати не тільки позитивне, а й негативне значення. Перенасиченість використання різних видів наочності, неправильне її застосування ускладнює формування понять, тому що відволікає увагу учнів від суттєвих ознак показаних об'єктів, підсилюючи другорядні. Підкреслюючи роль різних видів наочності у навчанні, не можна нехтувати тим, що одночасно в учнів треба розвивати не тільки наочно-образне, а й абстрактно-логічне мислення. Через це не рекомендується надмірно застосовувати наочні засоби. Якість навчання залежить від правильного використання вчителем різних типів наочних засобів.

Але в цілому, наочність допомагає учням засвоювати мовний матеріал на уроках іноземної мови осмислено та з інтересом. Крім того, наочність активізує пізнавальну активність учнів, підвищує мотивацію до уроків іноземної мови, розширює об'єм матеріалу, тренує творчу уяву, розвиває волю, полегшує весь процес вивчення іноземної мови. Вчителю необхідно використовувати на уроках іноземної мови широкий спектр наочних засобів. Але ступінь застосування різних видів наочності та їх характер має відповідати певному етапу навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дроздова Т.И. Опоры – символы на уроках английского языка. Иностранные языки в школе. 2002. №6. С. 35-39.
2. Казачинер О.С. Дидактичні ігри як засіб активізації діяльності учнів на уроках англійської мови. Англійська мова та література. 2007. № 36. С. 41-47.
3. Фрідман А. М. Наочність та моделювання в навчанні. 2001. №1. С. 80-81.
4. Ярмолевич О.І. Формування образно-концептуальних компонентів мислення студентів у процесі вивчення педагогічних дисциплін : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». 2000. С. 18-19.

In the article the peculiarities of primary school children's foreign language communicative competence forming and the increase of their cognitive activity with the help of the use of different visual aids at foreign language lessons are considered. The role and influence of visual aids on junior pupil's mental development processes at foreign language lessons are investigated.

Key words: *visual methods, visual aids, foreign language communicative competence, junior pupil's age peculiarities, cognitive activity.*

Л.М. ЯСНОГУРСЬКА, Л.М. БУБЛЕЙ

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглянуто критичне мислення як засіб орієнтованого навчання англійській мові, наведено методи розвитку критичного мислення, які доцільно використовувати на уроках англійської мови для того, щоб учні молодшого шкільного віку могли "конструювати" знання і навички, формувати власне ставлення до теми.

Ключові слова: *критичне мислення, англійська мова.*

Актуальність проблеми. У сучасних умовах не тільки зростає значення гуманітарної освіти, а й змінюється її зміст, оновлюються форми та методи навчальної діяльності. Школа натеper має відігравати важливу роль, допомагаючи молодим людям стати поінформованими, активними, здатними адаптуватися до стрімких змін у світі. Формування такої особистості вимагає нових підходів до навчання.

Виходячи з цих положень, ми бачимо актуальність проблеми у тому, що перед сучасною школою постає завдання виховати людину незалежну, вільну, здатну самостійно осмислювати явища навколишньої дійсності, відстоювати свою власну думку перед будь-ким і будь-де. Цілком зрозуміло, що підвалини цих якостей повинні закладатися в школі з перших років навчання дітей, а потім продовжувати розвиватися у вищому навчальному закладі.

Сучасна школа покликана виробити в кожного учня звичку активно брати участь у вирішенні важливих питань життя колективу, вміння формувати, висловлювати і відстоювати свою думку, поважати думку інших людей. Сучасні школярі мають жити в умовах демократії. Готувати молодь до життя в таких умовах неможливо шляхом бездумного засвоєння встановлених істин.

Радикальні зміни, які відбуваються у сучасному освітньому середовищі акцентують увагу на необхідності виховання особистості мислячої, самостійної, творчої. Уміння працювати з інформацією

упродовж життя: здобувати її, переробляти, застосовувати для індивідуального розвитку і самовдосконалення, передавати і в результаті – уміння спілкуватися – повинно стати невід’ємною рисою життя людей XXI століття. Однією з інноваційних технологій, що допомагає учню не тільки засвоїти певний обсяг знань, а й сприяє розвитку його особистісних якостей, є технологія формування та розвитку критичного мислення.

Аналіз останніх досліджень. Технологія розвитку критичного мислення як освітня інновація стала предметом досліджень вітчизняних педагогів і методистів порівняно недавно. Це зумовлено тим, що погляди вчених стосовно можливості формування критичного мислення в учнів початкових класів протягом останніх ста років були досить суперечливими.

Науковці різних країн світу не мають єдиної точки зору щодо визначення поняття “критичне мислення”. Так, М. Кларін вважає, що критичне мислення є раціональним, рефлексивним мисленням, яке спрямоване на вирішення того, чому варто вірити або які дії варто застосувати [2, с. 28].

У теоретичній науковій думці на проблему формування та розвитку критичного мислення мали великий вплив положення Л.С.Виготського про зону найближчого розвитку, який зазначав, що навчання будується не тільки на завершених фазах розвитку, але, перш за все, і на тих психічних функціях, які ще не дозріли і рухає вперед їх формування; ідеї розвивального навчання Д.Б.Ельконіна та В.В.Давидова. Про розвиток пізнавальної діяльності, можливості заперечувати педагогу, виказувати власні думки дізнаємось із досліджень Ш.А.Амонашвілі та В.О.Сухомлинського.

Деякі вчені (С.Рубінштейн, Ж.Піаже, В.Штерн і ін.) з недовірою відносились до розвитку критичного мислення в учнів початкових класів. Адже для більшості школярів даного вікового періоду характерними є наслідуваність, низький самоконтроль, емоційність, образність мислення і т.д. Тому проблема розвитку критичного мислення в учнів початкових класів переважно не розглядалась.

Сучасні науковці чітко виокремлюють таку категорію мислення як «критичне мислення». Визначення цього поняття виділяють у дві групи [3;14; 30]: локальні дослідження, що акцентують увагу на вдосконаленні самого процесу мислення (Т. Воропай, Р. Пауль, О. Тягло та ін.) та дослідження, що передбачають визначення системного напрямку, який підкреслює регулятивно-моральні аспекти мисленнєвої діяльності (С. Заір-Бек, Д. Рассел, Д. Халперн, Дж. Чаффа та ін.).

О. В. Тягло назвав критичне мислення «просунутою сучасною логікою». Він вважає, що тільки опанувавши хоча б основи логіки і критичного мислення, людина здатна у зіткненнях з випадковою оманю або навмисною брехнею швидко і переконливо спростувати їх, відшукувати та захищати істину, себе чи своїх близьких. На нашу думку, щоб набути сталих навичок критичного мислення, слід тренуватися, застосовуючи одержані знання спочатку в засвоєнні навчальних прикладів, потім у самостійних вправах з виявлення, ідентифікації й подолання все більш складних логічних помилок і хитрощів [4, с.5-6].

Психолог Дайана Халперн розглядає критичне мислення як використання когнітивних технік або стратегій, які збільшують ймовірність отримання бажаного кінцевого результату. Це визначення характеризує мислення як щось відмінне контрольованістю, обґрунтованістю і цілеспрямованістю, це такий тип мислення, до якого вдаються під час вирішення завдань, формулювання висновків, ймовірнісної оцінки та прийняття рішень. При цьому думаючий використовує навички, які обґрунтовані та ефективні для конкретної ситуації і типу розв’язуваної задачі. Також Д. Халперн відзначає, що критичне мислення є не негативним судженням і критикою, а означає розумний розгляд різноманітних рішень проблеми, для того, щоб виносити обґрунтовані судження, тобто «критичне» у цьому випадку може розумітися як «аналітичне» [5, с. 18,30].

Психологи К. Уейд і К. Таврис вважають, що критичне мислення - це здібність і прагнення оцінювати різні твердження та робити об’єктивні судження на основі добре обґрунтованих доказів. Це здатність бачити упущення в аргументах і не піддаватися твердженням, які не мають достатніх підстав [6, с. 3].

Метою статті є аналіз літературних джерел, пов’язаних з формуванням критичного мислення як українських, так і закордонних науковців, розгляд стратегій критичного мислення та виділення найефективніших умов, що сприятимуть його кращому розвитку на уроках англійської мови.

Отже, основним призначенням критичного мислення є розв’язання проблем, а головним результатом критичного мислення є судження. Висунення гіпотез – це одне із ключових умінь у критичному розмірковуванні, оскільки наявність проблеми передбачає формулювання припущень щодо її розв’язання [1, с.30,32].

Виклад основного матеріалу. Критичне мислення є не окремим навиком, а комплексом навичок і вмінь, які формуються поступово, воно є результатом щоденної кропіткої роботи вчителя й учня. Процес навчання повинен бути вибудований у відповідності із домінуючими потребами учнів молодшого шкільного віку. Також слід врахувати те, що цей вік є сенситивним періодом для розвитку мислення, зокрема таких його рис, як абстрактність, критичність та творчість, що породжує потребу мати власну точку зору, схильність відстоювати її. Тому методика навчання повинна базуватися на проблемних методах, передбачати рефлексивну та смислову діяльність, повинна враховувати закономірності когнітивного розвитку, давати поживу для його повноцінного протікання та поряд з цим повинен робитися акцент на самостійній роботі [1, с.14-15].

Базова технологія формування критичного мислення може застосовуватися вчителем щодня, та передбачає такі її ключові етапи:

1. Виклик

Ціль – формування особистого інтересу для отримання інформації. Учні молодшого шкільного віку

мають подумати та розповісти іншим (за допомогою індивідуальної, парної, групової роботи; брейнстормінгу («мозковий штурм»); спільних прогнозувань; озвучування проблемних питань тощо) про те, що вони знають з обраної теми для обговорення – так отримані раніше знання усвідомлюються і стають базою для засвоєння нових. Завдання вчителя на цьому етапі – узагальнити знання дітей, допомогти кожному визначити «своє особисте знання» і основні цілі для отримання нових.

2. Осмислення

Діти знайомляться з новою інформацією. При цьому вони мають відслідкувати своє розуміння і записувати у вигляді питань те, що вони не зрозуміли – для того, щоб пізніше заповнити ці «білі плями». Після ознайомлення з інформацією кожен учень має сказати про те, які орієнтири/фрази/слова допомогли йому зрозуміти інформацію, а які, навпаки, заплутували. Головний принцип етапу осмислення – вчитель має давати дітям молодшого шкільного віку право/установку на індивідуальні пошуки інформації з подальшим груповим обговоренням та аналізом.

Головне завдання учнів молодшого шкільного віку — «конструювати» знання і навички, формувати власне ставлення до теми. Для цього вони за допомогою вчителя:

- порівнюють свої очікування з тим, що їм реально пропонують вивчити;
- ставлять запитання щодо нового навчального матеріалу;
- експериментують, пробують застосувати новий матеріал на практиці за допомогою наявних у них уявлень, знань, умінь незалежно від того, чи є вони достатніми;
- аналізують отриманий досвід;
- переглядають свої очікування й висловлюють нові;
- виявляють головне, осмислюють теоретичні ідеї, концепції;
- відстежують хід власних думок;
- роблять висновки щодо змісту матеріалу;
- пов'язують зміст уроку з особистим досвідом;

3. Рефлексія

Учні мають обдумати те, що вони взнали та як включити нові поняття в свої уявлення; обговорити, як це змінило їхні думки, бачення, поведінку.

Підготовка вчителя для застосування цієї техніки:

- Визначіть ціль занять (чого хочемо навчитися) і тему (наприклад, «Будова людського скелету і відповідна термінологія»).
- Подумайте, що ви вже знаєте про це? Що може стати корисним? До яких з цих знань ви відноситеся упереджено?
- Які ресурси для навчання у вас є? Скільки часу для навчання у вас є?
- Зберіть інформацію: намагайтеся бути максимально відкритими та неупередженими до нової інформації.
- Спитайте: до чого автори/джерела відносяться упереджено?
- Систематизуйте зібрану інформацію, шукайте нові зв'язки – як між ключовими поняттями, так і між всією темою і повсякденним життям.
- Знову задайте питання: чи лишилося щось незрозуміле?
- Подумайте, як би ви могли продемонструвати свої знання з цієї теми? А як би ви могли скласти цікаву контрольну на цю тему, використовуючи по-новому зібрану та структуровану інформацію?

Розглянемо детальніше кожен з ключових етапів технології розвитку критичного мислення в дітей молодшого шкільного віку.

1 етап - Виклик

Прогнозування за ілюстрацією

Вчитель має показати ілюстрацію до теми обговорення. Діти мають зробити свої припущення щодо теми та що вони знають з цього приводу. Вчитель може задати такі питання: як ви думаєте, що тут зображено? До чого це відноситься (в повсякденному житті, чи до якої галузі/сфери науки тощо)? Яка тема нашого обговорення? Що ви чули про це?

Кошик ідей/Брейнстормінг

Щодо методу «кошик ідей» – його ціллю є здебільшого зацікавлення дітей. Вчитель задає питання про те, що учні знають про певну тему/проблему. Кожен школяр записує те, що згадає (на це виділяється 2 хв.). Далі молодші школярі обмінюються інформацією в командах – записують нові ідеї, якщо такі в когось з'являться. Потім по колу кожна команда називає якийсь із записаних фактів і всі разом складають єдиний список ідей у вигляді тез – в один «кошик» (можна взяти реальний кошик і складати туди папірці з ідеями, або ж намалювати його на плакаті і приліплювати туди стікери). Головний принцип – як і в брейнстормінгу – записуються усі ідеї, навіть помилкові. Наприкінці заняття вчитель може виправити недостовірні тези і вписати туди разом з дітьми нову правдиву інформацію.

II етап - Осмислення

1. Технологія «6 капелюхів»

Може застосовуватися і на етапі виклику, але вже містить певні елементи осмислення та навіть

рефлексії. Учні початкових класів діляться на команди (або це можуть бути окремі ролі для 1 людини), кожна з яких отримує свого «капелюха». Колір капелюха вказує на тип завдання: Білий капелюх – розкажіть про тему лише у фактах і цифрах. Жовтий капелюх – подумайте, чому ... (далі йде якесь питання, що стосується фундаментальних основ теми, яку досліджує клас). Чорний капелюх – доведіть, що ... (в рамках теми). Червоний капелюх – подумайте, який емоційний стан може викликати в нас ця тема (або якийсь її ключовий елемент). Зелений капелюх – подумайте, як використати тему/її елементи, щоб це зробило наше життя радіснішим?/ які позитивні моменти має ця тема? Синій капелюх – узагальніть висловлювання всіх попередніх груп – капелюхів/підсумуйте, що корисного та нового ми взнали в результаті цього завдання.

2. *Fishbone* (Рибна кістка)

Свою назву цей метод дістав через те, що його візуальне вираження нагадує рибну кістку. Він дозволяє учням «розбити» загальну проблемну тему на низку причин та аргументів.

Порядок роботи:

- Після спільного обговорення проблемної теми з допомогою вчителя учні записують її чітке формулювання в полі «Проблема».
- Після аналізу інформації за темою (з текстових матеріалів, фільмів тощо) учні виділяють причини та аргументи, що їх підтверджують. Часто причин знаходиться більше, ніж аргументів. У такому випадку варто пояснити дітям, що це – нормально, адже бувають ситуації, коли причини ще не мають логічного пояснення і залишаються у якості припущень.
- Шляхом аналізу «причин-аргументів» діти формулюють висновок, який записується в останній частині малюнку.

III етап - Рефлексія

1. Кластер

Якщо явище, що вивчається, має багато різних за значенням характеристик та ознак, можна дати учням завдання створити схему-кластер. Правила створення: в центрі записується слово, навколо якого фіксуються слова/словосполучення, пов'язані з темою. Учні озвучують все, що знають, використовуючи метод мозкового штурму. Це можуть бути не лише чіткі факти, але й асоціації чи творчі сприйняття. Далі вся ця інформація спільно з учнями групується, класифікується, категоризується та оформлюється графічно в певну схему.

2. Сінквейн

Сінквейн – короткий неримований вірш з 5 рядків, винайдений американською поетесою Аделаїдою Крепс під впливом японської поезії. Техніка цього вірша ідеально підходить для розвитку образного мислення, концентрації знань, переосмислення отриманої інформації, вираження своєї позиції щодо теми, а також для вивчення нових понять з іноземної мови.

Як скласти сінквейн:

1 рядок – 1 слово – головна тема/об'єкт обговорень (іменник чи займенник).

2 рядок – 2 слова, що описують властивості/ознаки/характеристики об'єкта (прикметники, дієприкметники).

3 рядок – 3 слова, що описують дії, характерні для об'єкта (дієслова, дієприкметники).

4 рядок – фраза з 4 слів, де автор висловлює особисте ставлення до теми.

5 рядок – слово-резюме, ключова характеристика або нова інтерпретація об'єкта.

Ці методи дозволяють зробити розумову працю захоплюючою за допомогою засобів управління думками, завдяки цьому мислення стає більш сфокусованим, конструктивним і продуктивним, дозволяє учням легко обговорювати і переключати мислення, відволікаючись від особистісних переваг. Головне те, що ці методи можна використовувати на будь-якому рівні складності та на будь-якому етапі уроку. Ці методи дуже добре розвивають критичне мислення, впроваджують його в роботу в потрібний момент.

Отже, впровадження стратегій критичного мислення на уроках англійської мови є дуже дієвим та цікавим видом заняття. За допомогою методик та стратегій, які розроблялися вченими, ми можемо виділити найефективніші серед них, підібрати вправи, які відповідатимуть віковим та фізіологічним особливостям дітей, що створюватиме необхідні умови, які б переконали учнів, що кожна їх думка чи ідея є бажаною і допустимою. Це значно підвищує їх активність та інтелектуально-розвивальний аспект, адже намір критикувати у нормальної вільної людини виникає тоді, коли вона стикається з позицією, що суттєво суперечить її власній, перешкоджає її життєдіяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Терно С. О. Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії) / С. О. Терно : [посібник для вчителя]. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. – 105 с.
2. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. П. Критичне мислення : як цього навчати.: – Х. : “Основа”, 2007. 108 с.
3. Києнко-Романюк Л.А. Зарубіжна і національна практика розвитку критичного мислення в учнів і студентів // Вища освіта України. – 2004. - № 4. – С. 109 – 113.
4. Тягло А. В. Логика критического мышления (в конспективном изложении) / Тягло А. В. — Х.: Харьковский институт управления, 1996. — 72 с.
5. Халперн Д. Психология критического мышления. - СПб.: Питер, 2000. - 512с.
6. Wade C., Tavris C. Psychology. - Harper and Row, 1990. 692 p.Тетяна Ноель-Цигульська© Copy-right 2002

The article discusses critical thinking as a means of oriented learning of the English language, provides methods for the development of critical thinking that are appropriate to use in English classes so that students of primary school age can "construct" knowledge and skills, and form their own attitude to the topic.

Key words: critical thinking, English.

УДК 373.2.016:811.111

І.В. КРАЛЯ, Н.М.ШВЕЦЬ

ЗНАЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В цій статті визначені можливості дошкільників під час вивчення англійської мови, розкриті основні цілі і завдання навчання англійської мови дошкільників, розкрито основні методи навчання англійської мови дітей дошкільного віку. Ця робота має практичну цінність і полягає вона у тому, що данні методи і завдання можуть бути використані вихователями в дошкільних навчальних закладах для навчання дітей англійської мови.

Ключові слова: англійська мова, дошкільний вік, актуальність вивчення, методи навчання.

Постановка проблеми та її зв'язок з практичними завданнями. Протягом останніх років все більше людей, які виявляють бажання вивчати англійську мову. Зараз ми бачимо, що в сучасному суспільстві людині неможливо обійтися без англійської мови. Також змінився вік учнів. Якщо раніше всі методики, з вивчення англійської мови, були спрямовані саме на учнів, то зараз батьки бажають якомога раніше почати навчання дітей англійській мові. Тим більше, що дошкільний вік визнаний психологами найбільш сензитивний період для вивчення іноземних мов.

Тому включення іноземної мови в систему дошкільної освіти і виховання України було продиктовано рядом причин, основною серед яких стало наявність протиріччя між оволодінням іноземною мовою у сучасному світі і перевтіленні їх у існуючий фактор соціально-економічного розвитку суспільства в цілому і недооцінюванням та недосконалістю навчання нею у сучасній українській школі та дошкільних закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що в останні роки науковці надають значної уваги різним аспектам проблеми навчання дітей дошкільного віку іноземної мови. Так, Г. Вороніна у своїх наукових дослідженнях розглядала питання розвитку та вдосконалення писемної мовленості, О. Глухарева – використання наочності під час навчання дітей дошкільного віку іноземної мови, О. Матецька вказувала на важливість використання мовної гри під час вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку, З. Нікітенко розкрила роль та функції підручника у навчанні дітей іноземної мови, О. Поніматко розробив теорію ігрової діяльності при вивченні іноземної мови, Т. Протасова здійснила пошук нових підходів для навчання іноземної мови у дошкільному закладі, Н. Андерсон запропонував нові підходи до використання комунікативних та інформаційних технологій для підготовки майбутніх викладачів іноземних мов у дошкільних закладах та ін.

Актуальність дослідження. Значення вивчення англійської мови з дітьми дошкільного віку у процесі вивчення ними іноземної мови пов'язана з формуванням пізнавального інтересу, розвитком інтелекту, пам'яті, мислення, творчих здібностей, а також з необхідністю поступового формування готовності у дошкільників до використання іноземної мови як засобу комунікації, що в сучасних умовах демократизації та євроінтеграції набуває вагомого значення. Окрім того, дошкільний вік є найбільш сензитивним періодом для вивчення іноземної мови, а раннє навчання мови передбачає адаптацію дитини в початковій школі.

Формування цілей статті(постановка завдання). Метою статті є розглянути важливість проблеми підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови та специфічного розвитку їх мовленнєвої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом віковий поріг початку навчання дітей англійської мови все більше знижується. Зараз, діти 4-х років вважаються цілком підготованими до занять, деякі батьки віддають у групи англійської мови трирічних дітей. Тому з якого ж віку починати вивчати англійську мову з малюком? Базова програма «Я у Світі» наголошує на тому що до 3-х років дитина може вивчати різні мови в родині, з трьох років – з гувернанткою або запрошеним вчителем. З чотирьох років дитина поступово починає відповідати іноземною мовою носію цієї мови, з п'яти – дитина розуміє, що іноземна мова відрізняється від рідної. А дитина старшого дошкільного віку спроможна відноситися до іноземної мови як до предмета вивчення. [1, с. 230]

Згідно до сучасних досліджень, розвиток головних клітин мозку людини завершується на 70-80% до трирічного віку. Саме вік до 3-х років вважається найсприятливішим для отримання нових навичок. Глен Доман, американський лікар, автор книг «Гармонійний розвиток дитини», «Як дати вашій дитині енциклопедичні знання» та інших, вважає, що дитина спроможна опанувати до трьох – чотирьох мов, якщо на них говорять в родині, в якій росте малюк, що починати навчання потрібно майже з перших місяців. [3, с. 53]

Успішне оволодіння дітьми англійською мовою стає можливим ще й тому, що дітей, особливо дошкільного віку, відрізняє найбільш гнучке та швидке ніж на подальших вікових етапах, запам'ятовування мовного матеріалу; наявність глобально діючої моделі і природність мотивів спілкування; відсутність мовного

ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М.</i> Подружня зрада у паремійних фондах англійської та української мов	3
<i>Совтис Н.М.</i> Основні засади опису мовної картини світу	7
<i>Щербачук Н.П.</i> Особливості функціонування та засоби вираження адвербіальних синтаксем у простих реченнях-репліках	10
<i>Мороз Н.М.</i> Структурні особливості концепту «кохання/love» в англійській мові	12
<i>Мороз Л.В.</i> Структурно-семантичні ознаки та художній феномен рольової лірики	19
<i>Михальчук Н.О., Набочук О.Ю.</i> Психолінгвістична термінологія в парадигмі лінгвістичної прагматики	23
<i>Івашкевич Е.Е., Антюхова Н.І.</i> Рівні професійного становлення майбутнього перекладача	26
<i>Павелків К.М., Попова А.В.</i> Сучасне викладання іноземних мов. Оцінюємо все по-різному	32
<i>Ясногурська Л.М., Кіряк Т.І.</i> Використання превентивної адаптаційної системи в дошкільних закладах	34
<i>Бісовецька Л.А., Дацшина І.В.</i> Методика формування в учнів початкових класів уміння створювати текст.....	37
<i>Данілова Н.Р., Кардаш Н.О.</i> Роль ігор у вивченні англійської мови дітей старшого дошкільного віку	39
<i>Лук'яник Л.В., Старовойт В.О.</i> Особливості формування фонетико-орфоепічної компетентності учнів початкових класів на уроках української мови	42
<i>Василькевич С.С., Жданюк А.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою з використанням наочності у початковій школі	45
<i>Романюк С.К., Лук'яничук О.П.</i> Основи розвитку у старших дошкільників іншомовного лексичного запасу засобами мистецтва живопису	48
<i>Мороз Н.М., Ячменник Р.О.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти	51
<i>Мороз Л.В., Кухновець Л.П.</i> Професійна готовність майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови	53
<i>Денисюк Л.В., Петровець В.М.</i> Просвітницька робота з батьками у вивченні англійської мови засобами образотворчого мистецтва	55
<i>Лук'яник Л.В., Піхоцька О.М.</i> Феномен поняття «нетрадиційні уроки», класифікація нетрадиційних уроків	58
<i>Мороз Л.В., Хрящевська Т.В.</i> Виховання екологічних компетентностей у старших дошкільників засобами іноземної мови	61
<i>Сіранчук Н.М., Сидорчук К.В.</i> До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкової школи на уроках української мови	63
<i>Василькевич С.С., Казмірук О.П.</i> Інноваційні технології вивчення іноземної мови у початковій школі	67
<i>Данілова Н.Р., Давидюк Т.В.</i> Гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників	70
<i>Романюк С.К., Блицик А.В.</i> Використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими потребами	73
<i>Мороз Л.В., Гречун І.П.</i> Розвиток творчості старших дошкільників на заняттях з іноземної мови	75
<i>Трофімчук В.М., Чучак К.О.</i> Роль мовленнєвої гри у навчанні усного англомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку	76
<i>Лук'яник Л.В., Ляшецька О.І.</i> Психолого-педагогічні основи формування комунікативних умінь і навичок засобами ситуативних завдань на уроках української мови у початкових класах	80
<i>Павелків К.М., Коновальчук Л.Ю.</i> Розвиток креативного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови ігри-вправи як засіб розвитку	83
<i>Романюк С.К., Подійом О.І.</i> Особливості використання англомовних пісень у закладах дошкільної освіти	85
<i>Трофімчук В.М., Панчук В.В.</i> Розвиток творчих здібностей на уроках англійської мови в початковій школі	87
<i>Павелків К.М., Сукало О.І.</i> Проблеми навчання іноземної мови в початковій школі	91
<i>Мороз Н.М., Миколаюк М.М.</i> Формування іншомовної комунікативної компетенції – важливе завдання вчителя іноземної мови у закладі дошкільної освіти	94
<i>Романюк С.К., Дутчак Т.І.</i> Гендерні особливості навчання іноземної мови дошкільників	96
<i>Романюк С.К., Гладковська М.В.</i> Використання казок на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти	100
<i>Лук'яник Л.В., Черепович І.В.</i> Використання народознавчої лексики у структурі уроку	102
<i>Данілова Н.Р., Гамула Ю.В.</i> Формування мотивації та інтересу до вивчення англійської мови на початковому етапі навчання	104
<i>Дуброва А.С., Івашко А.М.</i> Використання пісень на уроках англійської мови в початкових класах	108
<i>Денисюк Л.В., Гаврилюк О.О.</i> Інтеграція іноземної мови у процесі ознайомлення дошкільників з природою в аспекті розвитку креативності	112
<i>Павелків К.М., Сікора О.С.</i> Особливості викладання англійської мови в початкових класах Нової	

української школи	116
<i>Трофімчук В.М., Димарчук Л.В.</i> Проблеми підготовки дітей до вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	117
<i>Верьовкіна О.Є., Пасічник Ю.В.</i> Теоретико-методичні аспекти формування навичок говоріння у дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови	120
<i>Ковалюк В.В., Бичук С.Б.</i> Сучасні технології навчання іноземної мови у дошкільному закладі	124
<i>Дуброва А.С., Гаврильчик В.О.</i> Викладання англійської мови за допомогою інноваційних засобів	126
<i>Денисюк Л.В., Панасюк О.М.</i> Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови у контексті Нової української школи	129
<i>Мороз Л.В., Швець І.М.</i> Особливості виховання національної гідності в учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови	131
<i>Мороз Л.В., Панасюк К.А.</i> Проблеми підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови: аспект мовленнєвої діяльності	134
<i>Ясногурська Л.М., Сидорчук Н.М.</i> Географічна компетентність як одна із складових професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів	137
<i>Романюк С.К., Ляшук А.В.</i> Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови у закладі дошкільної освіти	140
<i>Ясногурська Л.М., Чорна О.Ю.</i> Використання різних видів наочності на уроках англійської мови у початковій школі	142
<i>Ясногурська Л.М., Бублей Л.М.</i> Розвиток критичного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови	144
<i>Краля І.В., Швець Н.М.</i> Значення вивчення англійської мови з дітьми дошкільного віку	148
<i>Ковалюк В.В., Ришко О.В.</i> Гра як засіб досягнення результативності навчання англійської мови	150
<i>Мороз Н.М., Ковтунович І.І.</i> Виховання інтересу до художньої праці на заняттях з іноземної мови	153
<i>Ковалюк В.В., Савич Л.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою у здобувачів знань нової української школи	154
<i>Дуброва А.С., Кошлата М.А.</i> Англійська мова як складова процесу соціалізації дошкільників у закладі дошкільної освіти	157
<i>Краля І.В., Савостьянова В.М.</i> Особливості раннього вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	160
<i>Ковалюк В.В., Хрящевська М.А.</i> Форми організації роботи з вивчення іноземної мови в сучасному закладі дошкільної освіти	161
<i>Хунавцева Н.А.</i> The problem of organizing the facilitative interaction at the process of teaching pupils at secondary schools	164
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрин А.А.</i> The empirical research of the determination of social intelligence of the teachers by the way of understanding by them a folklore	172
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	178
ЗМІСТ	180